

Interventie

Young Impact Kickstart

Erkenning

Erkend door deelcommissie Ontwikkelingsstimulering, onderwijs-gerelateerd aanbod en jeugdwelzijn

Datum: 12 juni 2025
Oordeel: Goed onderbouwd

De referentie naar dit document is: Hoofd, Rijnberg (juni 2025).
Databank effectieve jeugdinterventies: beschrijving 'Young Impact Kickstart'. Utrecht:
Nederlands Jeugdinstituut. Gedownload van www.nji.nl/jeugdinterventies.

Disclaimer en informatiegebruik

Dit document bevat een beknopte weergave van de beschreven interventie. Bijbehorende materialen ontbreken, denk aan een handboek, werkboek en opleidingsdocumentatie. Deze zijn wel nodig om de interventie uit te kunnen voeren. Het is daarom niet toegestaan om de interventie uit te voeren enkel op basis van dit document.

De informatie in dit document, voor zover die betrekking heeft op de hier beschreven interventie, mag niet worden overgenomen zonder toestemming van de eigenaar van de interventie. Ook mag de informatie niet worden gebruikt voor het maken van een eigen variant van de beschreven interventie.

Wil je de beschreven interventie gaan uitvoeren? Of wil je informatie over deze interventie overnemen? Neem dan contact op met de interventie-eigenaar of contactpersoon. Deze staat genoemd op de webpagina van de interventie in de Databank Effectieve Jeugdinterventies.

Inhoud

Inhoud	3
Samenvatting	4
Doelgroep	4
Doel	4
Aanpak	4
Materiaal	4
Onderbouwing	4
Onderzoek	5
1. Uitgebreide beschrijving	6
1.1 Doelgroep	6
1.2 Doel	7
1.3 Aanpak	8
2. Uitvoering	13
3. Onderbouwing	17
4. Onderzoek	24
5. Samenvatting Werkzame elementen	26
6. Aangehaalde literatuur	27

Samenvatting

Het [Young Impact Kickstart programma \(YIK\)](#) laat jongeren tussen 12 en 19 jaar in de klassikale setting van het regulier voortgezet onderwijs of middelbaar beroepsonderwijs ontdekken waar zij goed in zijn, wat zij belangrijk vinden en hoe zij hun sterke punten kunnen inzetten voor iets of iemand anders. We noemen dit binnen YIK impact maken. Door deze positieve ervaring stappen jongeren buiten de bubbel van hun in-group (vrienden en familie) en raken zij geïnspireerd en intrinsiek gemotiveerd om van betekenis te zijn voor de maatschappij. YIK draagt daarmee bij aan de ontwikkeling van een aantal burgerschapsvaardigheden (i.e., omgaan met anderen en bijdragen aan de samenleving waarin jongeren (nu en later) leven).

Doelgroep

YIK richt zich op alle schoolgaande jongeren in het regulier voortgezet of middelbaar beroepsonderwijs, ongeacht geslacht, achtergrond of sociaaleconomische status.

Doel

Het hoofddoel van YIK is om jongeren handvatten te bieden om maatschappelijk betrokken te zijn en hen hiervoor intrinsiek te motiveren, doordat het aansluit bij wat ze willen en kunnen.

Aanpak

YIK is gefaseerd opgebouwd en onderverdeeld in verschillende activiteiten. Het aantal contacturen met jongeren is 20 lesuren van 45 minuten. Het programma beslaat idealiter een periode van 8 tot 10 weken, waarbij wekelijks 1 lesuur (45 minuten) wordt uitgetrokken. YIK maakt gebruik van interactieve werkvormen, praktische handvatten voor planmatig en projectmatig werken en de inzet van ervaren trainers. Docenten zijn de hoofduitvoerders en Young Impact stelt verschillende materialen en begeleiding ter beschikking.

Materiaal

Docenten krijgen toegang tot een online dashboard waar het volledige overzicht van het programma inclusief alle modules en werkbladen staat.

Materialen voor docenten:

- Handleiding buurtonderzoek;
- Online Skill module Projectmanagement, inclusief handleiding;
- Online reflectieles, inclusief handleiding en online evaluatie vragenlijst.

Materialen voor jongeren:

- Werkblad Buurtonderzoek;
- Werkblad Workshop;
- Werkblad Skill module;
- Werkblad Impact33 per klas/bus.

Onderbouwing

YIK is ontstaan vanuit een veranderende samenleving waarbinnen verlies van sociale cohesie een zorg is (SCP, 2023; CBS, 2022), mede door individualisering, polarisatie en digitalisering (CPB, 2019; CBS, 2017). Dit uit zich bij jongeren in (te) weinig maatschappelijke betrokkenheid (i.e., actieve en bewuste deelname van jongeren aan

sociale en gemeenschapsgerichte processen om een positieve verandering teweeg te brengen; Verba e.a., 1995; Putnam, 2000), terwijl dit wel belangrijk is voor de maatschappij en de eigen ontwikkeling van jongeren (Fuligni, 2019; Sweijen e.a., 2022; OECD, 2019). Het onderwijs wordt gezien als partij om hierop in te spelen, maar schiet vaak tekort als het gaat om de maatschappelijke component (i.e., actief en bewust inzetten voor de maatschappij) binnen het Burgerschapsonderwijs (Inspectie van Onderwijs, 2022a).

YIK is hoofdzakelijk gebaseerd op de zelfdeterminatietheorie (Ryan & Deci, 2000) en opgebouwd aan de hand van de cirkel van gedragsverandering (Prochaska & DiClemente, 1982). Door te focussen op autonomie, binding en competentie wordt de intrinsieke motivatie van jongeren vergroot om maatschappelijk bij te dragen. Daarnaast biedt YIK jongeren de handvatten om hun maatschappelijke betrokkenheid te organiseren, plannen en uitvoeren door in te spelen op de ontwikkeling van planningsvaardigheden en het stellen van doelen (Jolles, 2016, Jonker, 2017; Crone, 2018). Middels reflectie en het laten ervaren van succes ontwikkelen we het vertrouwen dat jongeren bekwaam (genoeg) zijn om zich in te zetten (Bandura, 1993; 2010; Jonker, 2017; Diamond, 2016).

Onderzoek

Docenten beoordelen de Young Impact trainer en coördinator met een ruime 8 en de inhoud van het programma met een ruime 7. De voornaamste feedback is dat jongeren veel begeleiding nodig hebben in het daadwerkelijk uitvoeren van hun maatschappelijke actie; de challenge.

Jongeren geven YIK gemiddeld een 8,4. Jongeren benoemen als successen: de doelstelling die Young Impact uitdraagt; de uitleg door trainers; de sfeer tijdens het programma; dat het programma leerzaam was. 9 op de 10 jongeren is geïnspireerd om vaker iets goeds te doen voor iets of iemand anders, maar ongeveer een op de drie voert uiteindelijk geen challenge uit. Een verbeterpunt ligt daarom in het tot uitvoer komen van de challenge

1. Uitgebreide beschrijving

1.1 Doelgroep

Uiteindelijke doelgroep

Het Young Impact Kickstart programma (YIK) richt zich op alle schoolgaande jongeren in het regulier voortgezet of middelbaar beroepsonderwijs en vindt plaats in de onderwijssetting. Dit betekent dat de meeste jongeren die het YIK programma volgen tussen de 12 en 19 jaar zijn (ABF Research & Hooft van Huijsduijnen, 2023). Leeftijden kunnen iets variëren door vroege of late instroom en doubleren binnen de verschillende schooltypes waar het programma kan worden uitgevoerd (middelbare school, mbo).

Intermediaire doelgroep

YIK heeft geen intermediaire doelgroep.

Selectie van doelgroepen

Indicatiecriteria:

- De jongere volgt onderwijs aan het regulier voortgezet onderwijs of middelbaar beroepsonderwijs. Hierin maakt YIK geen onderscheid in geslacht, achtergrond of sociaaleconomische status.
- De jongeren worden als klas geselecteerd en dienen fysiek in de klas aanwezig te zijn.

Contra-indicaties:

- De jongere volgt geen onderwijs. Zonder onderwijssetting kan het programma niet geïmplementeerd worden;
- De jongere volgt andersoortig onderwijs, zoals Entreeopleidingen, Speciaal Voortgezet Onderwijs of Praktijkonderwijs. In het programma wordt gebruikgemaakt van B1 taalniveau en beeldspraak. Dit kan uitdagend zijn voor jongeren in deze andersoortige onderwijsvormen. Om die reden zijn deze groepen uitgesloten van deelname aan deze specifieke interventie.

Betrokkenheid doelgroep

Het programma is ontwikkeld door de interventie-eigenaar op basis van kennis uit wetenschappelijk onderzoek en ervaring met de doelgroep reguliere jongeren. Een informele procesevaluatie is een vast onderdeel van de interventie. Jongeren en docenten krijgen in de laatste bijeenkomst een link naar de vragenlijst. Hierin geven zij aan hoe zij het programma hebben ervaren en wat zij als sterke en verbeterpunten zien. Dit kan gaan over de inhoud van het programma, maar ook over de begeleiding door Young Impact trainers en coördinatoren. De uitkomsten van de procesevaluatie worden meegenomen in de doorontwikkeling van YIK. Minimaal één keer per jaar houdt Young Impact de interventie tegen het licht en worden de suggesties van jongeren en docenten gebruikt om het programma aan te scherpen. Zo bleek uit evaluaties van schooljaar 2021-2022 bijvoorbeeld dat jongeren een drempel ervaren om van concept tot daadwerkelijke uitvoering te komen. Op basis daarvan zijn de Skill module projectmanagement en het bijbehorende werkblad aangepast om jongeren nog meer te begeleiden in de praktische uitvoering van zelfstandige onderdelen van het programma. Zie voor een analyse van de meest recente evaluatie de procesevaluatie (Hoofdstuk 4.1).

1.2 Doel

Hoofddoel

Het hoofddoel is om jongeren handvatten te bieden om maatschappelijk betrokken te zijn en hen hiervoor intrinsiek te motiveren, doordat het aansluit bij wat ze willen en kunnen.

Subdoelen

YIK speelt in op de wettelijke opdracht voor het burgerschapsonderwijs in het VO en mbo zoals opgesteld door het ministerie van OCW (2021). Zo wordt het hoofddoel bereikt doordat jongeren bewust worden van en kennis krijgen over handelingsmogelijkheden rondom maatschappelijke vraagstukken (VO kerndoel 6 en sociaal-maatschappelijke dimensie mbo) en intrinsiek gemotiveerd worden actief bij te dragen aan de maatschappij (VO kerndoel 4 en sociaal-maatschappelijke dimensie mbo).

We spreken van maatschappelijke betrokkenheid als er sprake is van actieve en bewuste deelname aan sociale en gemeenschapsgerichte processen, met als doel positieve verandering teweeg te brengen. De handvatten om maatschappelijk betrokken te zijn, omvatten ondersteuning bij het stellen van doelen, uitwerken en verdelen van taken en het plannen van die taken. Hun intrinsieke motivatie wordt gestimuleerd door in de aanpak in te spelen op hun gevoel van autonomie, competentie en (ver)binding. Deze elementen komen terug in de subdoelen.

Na afloop van het programma zijn de volgende subdoelen behaald:

1) *Bewustwording en kennisontwikkeling:*

- a) Jongeren verkennen manieren van maatschappelijke betrokkenheid en kunnen drie voorbeelden noemen.

2) *Competentie:*

Jongeren leren gedurende het programma hun sterke punten kennen en kunnen er minimaal drie benoemen.

Jongeren begrijpen dat ze hun sterke punten kunnen inzetten ten behoeve van een ander.

3) *(Ver)binding:*

- a) Jongeren herkennen wat hen raakt, welke maatschappelijke thema's ze belangrijk vinden en voor welke doelgroep ze zich willen inzetten.
- b) Jongeren voelen zich veilig genoeg om met de klas te delen wat zij belangrijk vinden, welke thema's hen raken en welke sterke punten zij hebben.

4) *Autonomie:*

- a) Jongeren kiezen zelf voor wie, voor welk thema en op welke manier ze in actie willen komen.

5) *Planningsvaardigheden en doelen stellen:*

- a) Jongeren bepalen welke acties nodig zijn om hun maatschappelijke actie te kunnen uitvoeren en wie ze eventueel daarbij nodig hebben. Ze verdelen de taken binnen het team, maken een inschatting van hoeveel tijd ze nodig hebben om die taak uit te voeren en maken op basis daarvan een planning.

6) *Reflectie:*

- a) Jongeren leren om terug te kijken op wat ze geleerd en gedaan hebben, wat daarin goed ging (succeservaring) en wat nodig is om het een volgende keer beter te doen.

7) *Normalisatie:*

- a) Jongeren zien dat leeftijdsgenoten en rolmodellen zich ook succesvol inzetten voor de maatschappij.

1.3 Aanpak

Opzet van de interventie

Young Impact is de eigenaar van YIK. De docenten voeren het merendeel van de interventie uit. Dat gebeurt op klassikaal niveau. Onderwijsinstellingen of docenten kunnen hun interesse in YIK bekendmaken via een telefonisch gesprek, waarbij wordt gekeken naar de passendheid en Young Impact adviseert over deelname aan het programma. Wanneer YIK passend is, start het implementatieproces en daarna de uitvoer. Scholen kunnen zelf kiezen met hoeveel klassen zij meedoen. Hier is geen minimum aan verbonden. Onderstaande tabel geeft de fases van het programma weer.

Fase	Duur	Onderdeel	Uitvoerders
Kennis en bewustwording	2x 1 lesuur	Buurtonderzoek: De jongeren maken kennis met maatschappelijke thema's en zoeken in hun omgeving naar mogelijkheden om maatschappelijk bij te dragen	Docenten
	4 aansluitende lesuren	Workshop: De jongeren ontdekken de sterke punten en drijfveren van henzelf en hun klasgenoten en maken een plan voor een eigen maatschappelijke actie.	Young Impact, docenten
Planvaardigheden en doelen stellen	1 lesuur	Skill module Projectmanagement: De jongeren bepalen hun taken, maken een taakverdeling en plannen de voorbereiding van hun maatschappelijke actie.	Docenten
	+/- 2x 1 lesuur, plus uren in vrije tijd van de jongere, afhankelijk van de challenge	Voorbereiden challenge: Jongeren gaan aan de slag met het voorbereiden van hun maatschappelijke actie.	Docenten
Maatschappelijke betrokkenheid middels challenge¹	+/- 2 (aansluitende) lesuren	Uitvoeren challenge: De jongeren voeren hun maatschappelijke actie uit.	Docenten
Nazorg	1 lesuur	Reflectieles: De jongeren kijken terug op hun ervaring en geleerde lessen.	Docenten
	8 aansluitende lesuren	Young Impact Day: De jongeren komen nogmaals in actie en vieren gezamenlijk met alle jongeren die dat jaar in actie zijn gekomen hun bijdrage.	Young Impact, docenten

Gedurende het programma is een YIK-coördinator beschikbaar voor ondersteuning. Het aantal contacturen met jongeren bedraagt minimaal 20 lesuren van 45 minuten. Young

¹ De challenge is de actieve en bewuste deelname aan sociale en gemeenschapsgerichte processen, met als doel positieve verandering teweeg te brengen.

Impact gaat uit van een periode van 8 tot 10 weken, waarbij idealiter wekelijks 1 lesuur wordt uitgetrokken. Het afsluitende evenement, de Young Impact Day, vindt elk jaar in juni plaats en staat daarmee los van de wekelijkse investering. Het staat docenten vrij om het programma af te stemmen op de vaardigheden van de jongeren en de grootte van hun challenge. Jongeren moeten minimaal deelgenomen hebben aan de Workshop (subdoel 1, 2, 3, 4, 5, 6 en 7), Skill module Projectmanagement (subdoel 5), de reflectieles (subdoelen 5 en 6) en de Young Impact Day (subdoel 7). Het uitvoeren van de challenge heeft een grote meerwaarde voor het programma, maar is niet noodzakelijk om de interventie te doen slagen. Jongeren behalen alle doelen, ook als zij het programma doorlopen maar hun challenge niet binnen de looptijd uitvoeren. Gedurende het programma hebben zij hun persoonlijke motivatie opgedaan voor een actie en hebben ze de handvatten gekregen om hun challenge te organiseren en plannen. Door tijdens de reflectieles te reflecteren op hun idee, hoe het kwam dat het niet gelukt is om dit uit te voeren en wat ze anders zouden kunnen doen, zijn alle doelen nog steeds haalbaar.

Inhoud van de interventie

Fase 1 - Kennis en bewustwording

Werving

Young Impact werft docenten door middel van zichtbaarheid op docentenplatforms en media, een persoonlijk bericht op LinkedIn of mond-tot-mond reclame.

Buurtonderzoek - twee keer 1 lesuur (subdoel 1)

Door middel van het buurtonderzoek maken jongeren kennis met het begrip impact; het woord dat YIK richting jongeren gebruikt om maatschappelijke betrokkenheid uit te drukken. Tijdens het buurtonderzoek gaan jongeren manieren om in de buurt van de school maatschappelijk bij te kunnen dragen, of wel verbeterpunten, 'spotten'. Het eerste lesuur begint met een brainstorm. Young Impact houdt standaard vijf maatschappelijke thema's aan waarop jongeren in actie kunnen komen en die dus ook terugkomen in de brainstorm, te weten: Klimaat, Maatschappij, (Mentale) Gezondheid, Gelijke kansen en Diversiteit. Na de brainstorm gaan de jongeren het onderzoek uitvoeren. Ze observeren en gaan in gesprek met buurtbewoners en leggen hun bevindingen vast middels beeldmateriaal en op het werkblad. In een tweede les delen de jongeren hun ervaringen en kiezen ze een verbeterpunt dat ze concreet gaan uitwerken. Zij beschrijven de huidige situatie, de ideale situatie en wat voor mogelijke challenges ze hieraan kunnen koppelen om tot de ideale situatie te komen. Jongeren kunnen bijvoorbeeld in het kader van het thema klimaat observeren dat er weinig groen is in de wijk en bedenken op welke plekken ze bloemenperken zouden aanleggen. Het voornaamste doel van deze opdracht is dat jongeren mogelijkheden tot maatschappelijke betrokkenheid leren herkennen (subdoel 1).

Fases 1 en 2 – Kennis en bewustwording en jezelf leren kennen en planningsvaardigheden

Workshop per klas door Young Impact trainers op school - 4 aansluitende lesuren (subdoelen 1, 2, 3, 4, 5, 6 en 7)

Voorafgaand aan de workshop stemmen de trainer en docent de verwachtingen en rolverdeling af. De docent is altijd bij de workshop aanwezig voor het klassenmanagement. De trainer moedigt de docent aan om deel te nemen aan een aantal werkvormen om de verbinding met de groep te versterken en een voorbeeldrol aan te nemen. Daarbij leert de ervaring dat het voor docenten heel waardevol is om

tijdens de workshop met Young Impact trainers de klas te kunnen observeren en de ondersteuningsbehoeften van hun eigen leerlingen waar te nemen, zodat hier later op ingespeeld kan worden.

Aan het einde van de workshop leveren alle groepjes hun werkblad in bij de docent.

A.d.h.v. eigen observaties en de ingeleverde werkbladen monitort de docent in hoeverre de jongeren hebben voldaan aan de lesdoelen en wat zij bij de volgende les aan ondersteuning behoeven.

De volgende onderdelen komen tijdens de workshop aan bod:

- *Kennismaking met Young Impact en de trainer(s), en andersom (subdoel 3b):*
Werkvorm 'Two truths, one lie' waarbij de trainer drie persoonlijke dingen vertelt en de jongeren moeten raden welke van de drie een leugen is, en werkvorm 'Stoelenshuffle' waarbij jongeren om de beurt iets noemen wat hen kenmerkt en de gelijkenissen zoeken in de groep;
- *Ontdekken wat impact maken betekent (subdoel 1):*
Uitleg en voorbeelden van andere jongeren én de trainer. Bijvoorbeeld een high tea organiseren voor eenzame ouderen of een voetbaltoernooi in de wijk organiseren om jongeren bij elkaar te brengen;
- *Ontdekken welke impact je al maakt (subdoel 6 en 7):*
Werkvorm 'Wall of impact' waarbij jongeren d.m.v. voorbeelden en sturing van de trainer nagaan hoe zij al eens impact hebben gemaakt, dit opschrijven en bij elkaar tot een grote muur vol impact visueel maken;
- *Het belang van sterke punten en die (her)kennen (subdoel 2b):*
Uitleg door de trainer en werkvorm 'Mission Impossible' waarbij jongeren in groepjes verschillende type opdrachten uitvoeren (creatief, sociaal, analytisch) en ervaren welke rol zij van nature aannemen wanneer ze moeten samenwerken onder druk. De Young Impact trainer koppelt terug wat opviel tijdens de werkvorm, reflecteert samen met de jongeren en benadrukt dat elke reactie iets positiefs brengt, om daarmee het gevoel van competentie te stimuleren. Vervolgens omcirkelen de jongeren op hun werkblad welke rol(len) zij van nature aannemen. Zo kunnen ze die bewust inzetten tijdens het organiseren en uitvoeren van de challenge;
- *Ontdekken en benoemen eigen en andermans sterke punten (subdoel 2a en 3b):*
Werkvorm 'Complimentenspel' waarbij de leerlingen elkaar vertellen wat ze aan elkaar waarderen of wat de ander goed kan. De jongeren combineren deze feedback met de uitkomsten van de vorige opdracht en bedenken zelf welke drie kwaliteiten zij het meest bij henzelf vinden passen. Die schrijven ze op hun werkblad om later bewust in te kunnen zetten bij het bepalen van de challenge en de taakverdeling;
- *Verdieping op wat vind ik belangrijk (subdoel 3a,4 en 6):*
Werkvorm 'Vragenvuur' waarbij jongeren elkaar vragen stellen om erachter te komen wat voor hen belangrijk is, en werkvorm 'Dilemmaspel' waarbij jongeren steeds twee voorbeelden van impact maken te zien krijgen en kiezen welke zij liever zouden doen en hun antwoord klassikaal bespreken. De Young Impact trainer helpt de jongeren reflecteren en bepalen welke drie thema's en/of doelgroepen zij belangrijk vinden en schrijven die op hun werkblad;
- *Teams vormen (subdoel 4):*
De jongeren vormen zelfstandig teams, rekening houdend met overeenkomst in de onderwerpen die zij belangrijk vinden. Jongeren mogen ook kiezen om hun challenge alleen uit te voeren;

- *Challenge bedenken en uitwerken (subdoel 5):*

De groepjes kiezen o.b.v. de antwoorden op hun werkbladen samen een thema, doelgroep en actie voor hun challenge. Door middel van het werkblad 'Actieplan' maken ze hun idee concreet en maken ze een rolverdeling voor hun challenge, eveneens op basis van hun sterke punten.

Skill module projectmanagement²- 1 lesuur (subdoel 5)

Tijdens deze les doen jongeren vaardigheden op waarmee zij hun idee kunnen omzetten in actie (subdoel 5) en zich in staat voelen om hun challenge succesvol uit te voeren.

Docenten gaan klassikaal aan de slag met de Skill module projectmanagement. De jongeren maken stap voor stap hun challenge concreter door:

1. Het doel van hun challenge SMART te formuleren en vast te leggen *waarom* ze deze challenge doen. Het werkblad geeft hiervoor het format;
2. Alle taken die moeten gebeuren uit te schrijven. De les biedt een handreiking met aandachtspunten waar ze aan kunnen denken. Vervolgens maken de jongeren een onderlinge taakverdeling, rekening houdend met ieders sterke punten, en werken dit uit op hun werkblad;
3. Een planning te maken door te werken met een tijdlijn en daar terugwerkend van de dag van de challenge tot vandaag alle taken op te plotten.

Na afloop van de module kijkt de docent of hetgeen jongeren hebben uitgewerkt in hun projectplan voldoende houvast biedt om mee verder te gaan en stuurt bij waar nodig.

Vorbereiden challenge – twee keer 1 lesuur (subdoel 5)

In de twee weken erna krijgen jongeren de tijd om hun challenge voor te bereiden. Denk aan het maken van flyers, contact opnemen met het eigen netwerk of instanties, (online) zoeken naar benodigd materiaal et cetera. Om hun voortgang te monitoren, roostert de docent hiervoor twee lesuren in. Docenten kunnen naar eigen inzicht de lessen invullen. De Young Impact coördinator denkt mee wat de klas nodig heeft. Er zijn bijvoorbeeld Skill modules over netwerken of samenwerken. Voor verdere toelichting op de ondersteuning vanuit de Young Impact coördinator zie 'Kwaliteitsbewaking' en 'Implementatie' onder hoofdstuk 2.

Fases 3 – Uitvoeren van de challenge/impact maken

Uitvoeren challenge - +/- 2 lesuren, afhankelijk van de challenge (subdoel 2b, 3a en 5)

De jongeren voeren zelfstandig hun challenge uit. Docenten schetsen van tevoren de kaders, zoals een deadline voor het uitvoeren van de challenge en een eventuele beoordeling of inspanningsverplichting. Young Impact adviseert om de challenges zo min mogelijk te beoordelen om zo de intrinsieke motivatie niet te ondermijnen met een externe prikkel. Het hoofddoel is om een succeservaring te faciliteren bij de jongeren. Door jongeren in de gelegenheid te stellen hun challenge onder schooltijd uit te voeren, vergroten docenten de kans dat de challenge ook daadwerkelijk wordt uitgevoerd.

Fases 4 – Nazorg

Reflectieles - 1 lesuur (subdoel 2b, 3a, 3b, 6 en 7)

De jongeren kijken terug op de challenge die ze hebben uitgevoerd en presenteren aan hun klas wat zij gedaan hebben. Docenten kunnen kiezen uit verschillende creatieve

² Optioneel zijn de trainers, tegen een meerprijs, ook te boeken voor het verzorgen van de themamodules of Skill modules.

werkvormen waarin de jongeren dit uitbeelden. Ze reflecteren op hun gemaakte impact en wat dat met henzelf en de ander heeft gedaan. Ook bespreken ze wat er goed is gegaan, wat ze een volgende keer anders zouden doen en hoe het samenwerken is verlopen. Tot slot bedenken ze op welke manier zij vaker een positief verschil voor een ander kunnen maken.

Bijwonen Young Impact Day - 8 aansluitende lesuren (subdoel 1, 3a en 7)

Tijdens dit jaarlijkse evenement in juni komen alle deelnemende jongeren van het afgelopen schooljaar op een aansprekende locatie bijeen om hun gemaakte impact te vieren. Bekende impactmakers spreken de jongeren toe, populaire artiesten treden op en jongeren komen tijdens dit evenement opnieuw in actie in de daarvoor opgebouwde ImpactZone, waar stands van allerlei impactvolle organisaties staan. Ook tijdens de busreis naar de Day toe maken de jongeren impact met de Impact33; een challenge waarbij jongeren als klas zo snel mogelijk en zo veel mogelijk minichallenges uitvoeren. Jongeren ervaren te midden van duizenden andere jongeren dat ze onderdeel zijn van een groter geheel, waarmee impact maken wordt genormaliseerd. Afhankelijk van wanneer in het schooljaar de jongeren het YIK programma starten, kan er 1 week tot ruim 8 maanden zitten tussen het uitvoeren van de challenge en de Young Impact Day.

2. Uitvoering

Materialen

Docenten krijgen toegang tot een online dashboard waar het volledige overzicht van het programma staat, inclusief draaiboeken, visuele ondersteuning en werkbladen voor de lessen. De Skill modules en Reflectieles worden ondersteund door middel van online slides die ook via het dashboard toegankelijk zijn. Young Impact stuurt een materialenpakket op met daarin onder andere alle benodigde werkbladen. Om de verdere voorbereiding minimaal te houden voor de docenten, zitten er in de online lessen een aantal video's.

Materialen voor docenten zijn:

- Handleiding buurtonderzoek;
- Online [Skill module Projectmanagement](#);
- Online [Reflectieles](#), inclusief handleiding.

Voor jongeren zijn de volgende materialen beschikbaar:

- Werkblad Buurtonderzoek per leerling;
- Werkblad Workshop per leerling;
- Werkblad Skill module;
- Werkblad Impact33 per klas/bus.

Locatie en type organisatie

Het Young Impact Kickstart programma behoort tot de basisvoorzieningen voor kinderen en jongeren. Meer specifiek is YIK ontwikkeld voor jongeren in het voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs. Onderwijsinstellingen zetten het programma voornamelijk in als onderdeel van LOB of burgerschapsonderwijs. In het kader van burgerschap draagt YIK bij aan de vanaf 1 augustus 2021 geldende nieuwe wettelijke eisen voor bevordering van burgerschap in het voortgezet onderwijs en de SLO Burgerschapsdoelen die hiermee samenhangen, evenals de verplichte burgerschapscompetenties binnen het mbo. Het onderwijs heeft hierbij opdracht gekregen om 'actief burgerschap en sociale cohesie' te bevorderen en een burgerschapsvisie te ontwikkelen binnen de school.

x Basisvoorziening voor alle kinderen en jongeren

0 Voorziening voor lichte hulp en ondersteuning

0 Gespecialiseerde hulp

Opleiding en competenties van de uitvoerders

Het is van belang dat docenten de motivatie bij jongeren weten te stimuleren en waarborgen. Daarnaast bestaat het programma uit interactieve werkvormen en worden er maatschappelijke thema's besproken die voor jongeren gevoelig kunnen liggen. Dit vraagt om een open houding van de docent en het kunnen creëren van een veilige sfeer in de klas. Samengevat dienen docenten te beschikken over de volgende competenties:

- Jongeren motiveren en enthousiasmeren
- Verdiepende vragen stellen en progressiegericht coachen
- Een veilig leerklimaat creëren
- Structuur en duidelijkheid bieden
- Ervaringsgericht lesgeven

- Werken met activerende werkvormen

Alle bovenstaande competenties komen voor in het Besluit Bekwaamheidseisen Onderwijspersoneel dat in augustus 2017 is vastgesteld (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2017). Daarmee zijn alle docenten opgeleid om deze competenties voor de klas in te zetten.

Omdat de docenten bepalend zijn in het motiveren van de jongeren, volgen zij vooraf aan YIK verplicht een docentenworkshop die wordt gegeven door een Young Impact trainer. Focus ligt hierbij op de manier van motiveren en inspireren van de jongeren, om zo te waarborgen dat het programma wordt uitgevoerd zoals beoogd. Daarnaast draagt dit bij aan de draagkracht onder de deelnemende docenten, doordat het eigenaarschap van het programma vergroot en duidelijk maakt hoe belangrijk hun benadering van de jongeren is om het project te laten slagen. Aan het eind van de docentenworkshop zijn de volgende doelen behaald:

- Deelnemers hebben inzicht in eigen waarden en die van anderen en begrijpen de relatie met motivatie en gedrag.
- Deelnemers weten wat motivatie is en welke rol waarden daarin spelen.
- Deelnemers kennen het verschil tussen intrinsieke en extrinsieke motivatie.
- Deelnemers kennen de zelfdeterminatietheorie van Deci & Ryan.
- Deelnemers hebben inzicht in hoe je motivatie aan kunt spreken en hoog kunt houden.
- Deelnemers oefenen met luistervaardigheden en vragen stellen.

De Young Impact trainers zijn ook verantwoordelijk voor een deel van de uitvoering van het programma. Echter zijn zij niet de uitvoerders. Meer over hun opleiding en competenties staat beschreven onder 'Kwaliteitsbewaking'.

Kwaliteitsbewaking

Begeleiding en scholing van de uitvoerders

Young Impact werkt samen met een schoolprojectcoördinator binnen de deelnemende school, die zorg draagt voor de implementatie op docentniveau. Vaak betreft dit docenten binnen de vakgroep die zorg draagt voor burgerschapsonderwijs. Deze schoolprojectcoördinator geeft de deelnemende collega's de benodigde informatie en is verantwoordelijk voor het creëren van draagvlak. Het is aan deze persoon om te bepalen hoe het programma geïmplementeerd wordt. We raden aan samen met potentiële deelnemers vooraf te bepalen welke van hun klassen deelnemen, om autonomie (en intrinsieke motivatie) t.a.v. het programma bij docenten te vergroten. Ook gedurende het traject begeleidt Young Impact docenten in de uitrol van de interventie. Meer informatie hierover staat beschreven onder de kop 'Implementatie'.

Young Impact trainers (uitvoerend)

Trainers maken deel uit van de Young Impact Academy, het platform waarbinnen Young Impact professionals opleidt en begeleidt om vakkundig en inspirerend voor groepen te staan. Bijlage I bevat de selectiecriteria voor Young Impact trainers. Bijlage II geeft een overzicht van alle HR procedures rondom de academy zoals training en intervisie.

Inhoud van het programma

De inhoud van het Young Impact Kickstart programma wordt vormgegeven door een team van 5 medewerkers binnen de afdeling Inhoud & Kwaliteit, die nauw samenwerken met de Young Impact trainers, waardoor de theoretische en praktische kennis en

ervaring gebundeld worden. Zo volgen standaard de Basisopleiding 'Jongeren als doelgroep' van Youngworks en besteden maandelijks aandacht aan inhoudelijke verdieping op thema's zoals didactiek of lesontwikkeling door het bijwonen van online lezingen, congressen of het lezen van literatuur en/of onderzoek.

Evaluatie van het programma

Docenten, jongeren en trainers vullen een evaluatievragenlijst in. De resultaten van deze vragenlijsten bieden inzicht in de mate waarin de interventie naar wens is uitgevoerd en wat de successen en verbeterpunten zijn. Aan het eind van ieder schooljaar analyseert Young Impact de resultaten van het afgelopen schooljaar. Op basis daarvan wordt het programma doorontwikkeld. Voor de resultaten van de meest recente evaluatie, zie de procesevaluatie (Hoofdstuk 4).

Procesbewaking

Door het gebruik van werkbladen kunnen docenten de voortgang van de leerlingen volgen en bijsturen waar nodig. Als de werkbladen zijn ingevuld, zijn de stappen doorlopen die leiden tot een challenge. Na het uitvoeren van de challenge krijgen docenten d.m.v. de reflectieles inzicht in de persoonlijke ontwikkeling van de jongeren en of de leerdoelen zijn behaald.

Randvoorwaarden

- Duidelijke plek in het onderwijscurriculum: bijvoorbeeld als onderdeel van het mentoraat, LOB lessen of maatschappijleer
- Roostertijd, extra rekening houdend met de duur van de workshop, de uitvoering van de challenge en het bezoek aan de Young Impact Day, gezien deze activiteiten meerdere opeenvolgende lesuren in beslag nemen.
- Beschikbare klaslokalen voor de lesuren die plaatsvinden op de onderwijsinstelling, inclusief scherm of beamer.
- Voldoende voorbereidingstijd voor docenten (ongeveer een half uur per onderdeel)
- Eén contactpersoon vanuit de onderwijsinstelling, de schoolprojectcoördinator, die bovenstaande punten coördineert.

Implementatie

Voorbespreking met onderwijsprofessionals

Na aanmelding voor het programma vindt er een intakegesprek plaats tussen Young Impact en een schoolprojectcoördinator waarin behoeften, doelstellingen en verwachtingen worden vastgesteld.

Draaiboek

Na de voorbespreking stelt Young Impact een draaiboek op waarin o.a. de planning, inhoud en doelstellingen staan vastgelegd. De schoolprojectcoördinator geeft vervolgens diens akkoord.

Inplannen en voorbereiden van trainers

Trainers worden ingepland voor de docententraining en de programma workshops. De schoolprojectcoördinator verschaft Young Impact informatie over de jongeren (denk aan klassencultuur en bijzonderheden), zodat de trainers hierop kunnen afstemmen. Young Impact deelt de briefings met de trainers (Zie Bijlage III voor een voorbeeld).

Communicatie met contactpersoon

Docenten krijgen toegang tot een dashboard met daarop materialen en informatie, waaronder een video die hen stap voor stap door het programma meeneemt. Young Impact verstuurt ook de benodigde materialen voor de workshops. Tussentijds is er een vaste coördinator beschikbaar vanuit Young Impact. Gedurende het programma is er meermaals communicatie. Zo neemt de Young Impact coördinator na elk onderdeel van het programma contact op met de schoolprojectcoördinator om de uitvoering na te bespreken. Zo houdt Young Impact zicht op de uitvoering van het programma in de praktijk..

De Young Impact Day

De contactpersoon vanuit Young Impact bespreekt met de schoolprojectcoördinator of en met hoeveel klassen de school naar de Young Impact Day komt. De contactpersoon boekt de gratis tickets in en regelt busvervoer naar en van de Day. Vooraf aan de Day heeft Young Impact contact met de schoolprojectcoördinator voor praktische zaken zoals de bus, tickets, een ouderbrief die docenten kunnen sturen.

Kosten

Verkoopprijs per klas (25-30 jongeren): €599,- inclusief BTW en per 15 docenten een docentenworkshop van €995,- inclusief BTW. De reiskosten naar de Day zijn voor eigen kosten. Afhankelijk van hoe de school dit organiseert, bedraagt dat ongeveer €20 per leerling, dus €500,- per klas. Daarnaast vraagt het programma een tijdsinvestering van docenten per klas en van de schoolprojectcoördinator.

Per groep jongeren is minimaal één docent aanwezig bij alle stappen van het programma. Dat komt neer op de 15 uur (20 lesuren). Daarnaast zullen docenten zo'n 3 uur nodig hebben om het programma gezamenlijk te bepalen en af te stemmen, de lessen inhoudelijk voor te bereiden en het programma achteraf intern te evalueren. De docentenworkshop duurt in totaal 3 uur. In totaal kost het programma per docent dus +/- 21 uur.

De schoolprojectcoördinator heeft daarnaast extra taken die in onderstaande tabel staan toegelicht:

Informatie verzamelen en mogelijke deelname intern bepalen	+/- 1 uur
Deelname bespreken en vastleggen met Young Impact	+/- 1 uur
Programma concreet vastleggen en akkoord op draaiboek	+/- 1 uur
Vooraf dashboard doornemen, collega's brieven, materialenpakket klaarmaken, roosterzaken regelen, lokalen reserveren etc.	+/- 2 uur
Tussentijds contact over voortgang en extra handvatten geven	+/- 1 uur
Evaluatie, eventuele reminders en nazorg	+/- 1 uur
Contact over/ organiseren van deelname Young Impact Day	+/- 1 uur
TOTAAL	8 uur

3. Onderbouwing

Probleem

YIK is ontstaan vanuit een veranderende samenleving (e.g., individualisering, digitalisering, polarisatie), waarbinnen verlies van sociale cohesie een zorg is (SCP, 2023; CBS, 2022). Het is een positief pedagogisch programma dat zodoende aansluit bij de verplichting van het onderwijs om 'actief burgerschap en sociale cohesie onder jongeren te bevorderen' (Ministerie OCW, 2017). Sociale cohesie gaat over de mate waarin mensen zich met elkaar en met allerlei instituties verbonden voelen en met hun gedrag invulling geven aan de maatschappij (OECD, 2019; CBS, 2017). Actief burgerschap gaat er onder andere over dat jongeren maatschappelijk betrokken raken (SLO, 2024). We spreken van maatschappelijke betrokkenheid als er sprake is van actieve en bewuste deelname aan sociale en gemeenschapsgerichte processen, met als doel positieve verandering teweeg te brengen (Verba e.a., 1995; Putnam, 2000). Hiervoor zijn burgerschapsvaardigheden nodig. Dit zijn sociale en maatschappelijke vaardigheden die jongeren helpen om actief, kritisch en verantwoordelijk deel te kunnen nemen aan de samenleving (SLO, 2024; VO Raad, 2024; Hoskins & Deakin Crick, 2010). Het betreft vaardigheden zoals samenwerken met anderen, bijdragen aan gezamenlijke doelen, het vermogen om weloverwogen keuzes te maken, verantwoordelijkheidsgevoel voor het eigen handelen en voor de samenleving en het doen van vrijwilligerswerk (SLO, 2024; Inspectie van het Onderwijs, 2022b; Westheimer & Kahn, 2004).

Lessen burgerschap in het voortgezet onderwijs kunnen hier een belangrijke bijdrage aan leveren. Echter, ondanks dat burgerschap een verplicht onderdeel is van het onderwijs, blijft de maatschappelijke betrokkenheid van Nederlandse jongeren achter en verdienen hun burgerschapsvaardigheden meer aandacht (VO Raad, 2024; Staat van het Onderwijs, 2022; Daas e.a., 2023; SLO, 2024). Vergeleken met tien jaar geleden zijn jongeren in 2025 politiek actiever, maar er is nog ruimte voor verbetering op het gebied van burgerschapskennis en -vaardigheden. Nederlandse jongeren staan positief tegenover democratische waarden zoals vrijheid en gelijkheid, maar focussen hierbij vooral op het eigen belang (Nederlands Jeugdinstituut, 2023; Jeugdmonitor, 2023; CBS, 2023). Tevens besteden ze minder aandacht aan actief bijdragen aan de samenleving en het tonen van solidariteit met anderen (Wanders, 2023). Daas en collega's (2023) hebben Nederlandse jongeren vergeleken met leeftijdsgenoten in het buitenland en hun resultaten geven aanleiding om te veronderstellen dat de maatschappelijke betrokkenheid van Nederlandse jongeren lager is dan die van leeftijdsgenoten in andere landen: Nederlandse jongeren schatten hun burgerschapsvaardigheden lager in en nemen minder vaak deel aan conventionele vormen van burgerschap.

Het versterken van burgerschapskennis – oftewel de kennis die nodig is voor actieve deelname aan de samenleving (SLO, 2024) – en het ontwikkelen van burgerschapsvaardigheden zijn cruciaal. Het stelt jongeren in staat om deel te nemen aan de maatschappij, zich ermee verbonden te voelen en zich ervoor in te zetten. Dit is essentieel voor het goed functioneren van de samenleving, maar ook voor de sociale en persoonlijke ontwikkeling van jongeren zelf. (Fuligni, 2019; Sweijen et al., 2022; OECD, 2019; VO Raad, 2024).

Oorzaken

Oorzaken van de (te) lage maatschappelijke betrokkenheid van jongeren worden gevonden op het niveau van de omgeving (i.e., maatschappelijke ontwikkelingen, lacune in het onderwijs) en dat van jongeren (i.e., ontwikkelend brein in de veranderende samenleving).

Maatschappelijke ontwikkelingen

Er zijn maatschappelijke ontwikkelingen die zorgen voor een dalende maatschappelijke inzet onder jongeren, te weten: 1) digitalisering, 2) polarisatie en 3) individualisering (CPB, 2019; CBS, 2017). Digitalisering gaat over de impact van digitale middelen op de samenleving. Met name jongeren staan onder constante invloed van influencers (hun rolmodellen) en in online contact met hun peers (in-group; van Driel e.a., 2019; Nelis & van Sark, 2019). Het is daardoor makkelijker om tijd te spenderen met de eigen (online) in-group dan met de out-groep. Onderzoek van Twenge (2017) bevestigt dit en beschrijft dat jongeren van de generatie 1995-2012 door digitalisering minder maatschappelijk betrokken zijn dan eerdere generaties. Ze kiezen vaker voor snelle, online acties in plaats van langdurige inzet bij organisaties of vrijwilligerswerk. Ze zijn meer op zichzelf gericht, waardoor hun bereidheid om zich actief voor anderen in te zetten minder is dan eerdere generaties. Polarisation gaat over het proces waarbij tegenstellingen tussen groepen in de samenleving sterker worden, waardoor groepen steeds meer tegenover elkaar komen te staan. Dit proces versterkt meningen en vergroot de stap richting mensen in de out-group (Daas e.a., 2023; VO Raad, 2024). In het bijzonder voor jongeren die vanwege de ontwikkelingsfase waarin zij zitten sterk gericht zijn op hun in-group (Crone, 2018; Van de Groep e.a., 2020; Güroglu e.a. 2014). Door individualisering staan mensen ook meer als individu dan als groep in de samenleving, voelen zij zich minder verbonden met elkaar en zijn ze minder geneigd met hun gedrag invulling te geven aan de maatschappij (OECD, 2019; CBS, 2017). Doordat dit niet meer normaal is, missen jongeren een maatschappelijk betrokken voorbeeld tijdens hun formende jaren. Vooral jongeren worden steeds individualistischer (Twenge, 2017). Door deze maatschappelijke ontwikkelingen is het met name voor jongeren niet vanzelfsprekend (meer) om je maatschappelijk in te (willen) zetten.

Lacune in het burgerschapsonderwijs

Lessen burgerschap zouden een beschermende factor moeten zijn voor de genoemde maatschappelijke ontwikkelingen (Ministerie OCW, 2017; SLO, 2024). Echter, is de kwaliteit en de kwantiteit van de lessen niet voldoende. Veel onderwijsinstellingen focussen vooral op de omgang met andere mensen, maar niet op het bevorderen van actieve en bewuste deelname aan sociale en gemeenschapsgerichte processen om een positieve verandering te brengen (i.e., maatschappelijke betrokkenheid) en/of het bieden van handvatten om je maatschappelijk in te kunnen en willen zetten (Inspectie van het Onderwijs (2022b)). Ook geeft onderzoek aan dat Nederlandse jongeren minder vaak dan jongeren in andere landen aandacht ervaren voor het ontwikkelen van burgerschapsvaardigheden, een open klasklimaat voor discussie en stimulans om maatschappelijk betrokken te zijn (Daas e.a., 2023).

Ontwikkeld brein

Naast de genoemde maatschappelijke ontwikkelingen speelt ook de ontwikkelingsfase van jongeren een cruciale rol. Het adolescentenbrein is sterk beïnvloedbaar door de omgeving en bevindt zich in een continue staat van ontwikkeling (Crone, & Dahl, 2012; Nelis & van Sark, 2014). Wanneer het gaat om vaardigheden als plannen en doelen

stellen, lijken de beschreven maatschappelijke trends de uitdagingen waar jongeren van nature voorstaan verder te versterken. De prefrontale cortex – het hersengebied dat verantwoordelijk is voor executieve functies zoals plannen, doelgericht werken, reflectie en impulsbeheersing – is tijdens de adolescentie nog volop in ontwikkeling en onder invloed van de omgeving (Jolles, 2016). Doordat het brein in ontwikkeling is hebben jongeren meer moeite dan volwassenen met het concretiseren van ideeën, het uitvoeren van plannen en het vasthouden aan doelen zonder afleiding (Nelis & Van Sark, 2016). De snelle en prikkelrijke online wereld vergroot de uitdaging om executieve functies te ontwikkelen en gebruiken. De constante stroom van directe beloningen en korte feedbackloops maken het voor jongeren moeilijker om geduld op te brengen, vooruit te plannen en zich voor langere tijd in te zetten voor een doel (Twenge, 2017; Alter, 2017).

Kortom, als maatschappelijke betrokkenheid niet meer normaal is, vooral voor jongeren, ze hier zelf niet intrinsiek toe gemotiveerd zijn en/of onvoldoende vaardigheden ontwikkelen om een idee om te zetten in een plan, wordt het voor hen moeilijk om duurzaam maatschappelijk betrokken te zijn (Allianz Foundation, 2023; Nelis & Van Sark, 2014; Jolles, 2016). Dit betekent dat de huidige generatie – de eerste die volledig is opgegroeid in het digitale tijdperk – nog meer dan eerdere generaties voorbeelden, motivatie, begeleiding en zelfvertrouwen nodig heeft om zich herhaaldelijk en met overtuiging in te zetten voor anderen buiten hun eigen kring.

Aan te pakken factoren

YIK speelt in op deze maatschappelijke ontwikkelingen, lacune in het onderwijs en de adolescentie door een onderwijsprogramma te leveren dat de intrinsieke motivatie van jongeren bevordert om zich maatschappelijk in te willen zetten. YIK doet dat door hun gevoel van competentie (i.e., gevoel dat je vaardig en bekwaam bent in wat je doet en dat je succes kunt behalen in de activiteiten die je onderneemt), verbondenheid (i.e., behoefte om positieve en betekenisvolle relaties met anderen te ervaren) en autonomie (i.e., gevoel zelf te mogen kiezen en handelen overeenkomstig eigen waarden) te stimuleren (Ryan & Deci, 2004). Daarnaast biedt YIK de jongeren handvatten om zich maatschappelijk in te zetten (i.e., ontwikkelen van bewustwording, kennis, planningsvaardigheden, doelen stellen en reflectieve vaardigheden). YIK speelt in op de leefwereld van jongeren en normaliseert maatschappelijke betrokkenheid.

Beschermende factoren op het niveau van de jongeren

- *Bewustwording en kennisontwikkeling:* Door voorbeelden van maatschappelijke betrokkenheid te leren herkennen en zelf te kunnen benoemen, ontwikkelen jongeren een breder inzicht en inspiratie in de mogelijkheden om zelf maatschappelijk bij te dragen (*subdoel 1a*).
- *Competentie:* Het ontdekken en benoemen van sterke punten verhoogt het zelfvertrouwen en het zelfbewustzijn van jongeren. Ze leren waar ze goed in zijn, wat bijdraagt aan je talenten willen benutten, ook ten behoeve van een ander (*subdoel 2a, 2b*).
- *Verbinding:* Door een veilige sfeer en verbondenheid in de klas te stimuleren, durven jongeren daadwerkelijk vrij te ontdekken en delen wat hun sterke punten zijn en welke thema's en doelgroepen hen raken en daarmee belangrijk voor hen zijn. Het durven delen van wat jij belangrijk vindt versterkt weer de onderlinge verbondenheid en de wil om je samen in te zetten voor anderen. De verbinding met een thema en/of doelgroep versterkt tevens de motivatie om je daartoe in te zetten (*subdoel 3a, 3b*).

- *Autonomie*: Door zelf te kiezen voor wie, voor welk thema en op welke manier jongeren in actie willen komen, ervaren jongeren meer controle en eigenaarschap over hun keuzes. Dit versterkt hun intrinsieke motivatie (subdoel 4a).
- *Planingsvaardigheden en doelen stellen*: Het vermogen om je in te kunnen zetten voor anderen door acties te plannen, doelen te stellen en samen te werken met anderen is cruciaal om kennis om te zetten in actie. Door jongeren te leren om doelen te stellen, taken te verdelen en te plannen leren jongeren verantwoordelijkheid te nemen en zich in te zetten voor een gezamenlijk doel (subdoel 5a).
- *Reflectie*: Het ontwikkelen van reflectieve vaardigheden helpt jongeren om hun zelfbewustzijn te vergroten. Door succeservaringen te erkennen en ook te leren van wat beter kan, vergroot je de kans op (toekomstig) succes. Dit versterkt hun vertrouwen om in de toekomst zelfstandig of met leeftijdsgenoten maatschappelijk betrokken te zijn (subdoel 6a).
- *Normalisatie*: Het zien van leeftijdsgenoten en rolmodellen die zich succesvol inzetten voor de maatschappij normaliseert pro-sociaal gedrag en versterkt het besef dat maatschappelijk betrokken zijn iets is wat velen doen, wat jongeren aanmoedigt om zichzelf in te zetten (subdoel 7a).

Beschermende factoren op het niveau van de omgeving

YIK speelt in op het door SLO geformuleerde kerndoel 'Maatschappelijke betrokkenheid': de leerling verkent mogelijkheden om maatschappelijk bij te dragen (SLO, 2024). De factor die hiermee wordt aangepakt is de lacune in het burgerschapsonderwijs.

Risicofactoren op het niveau van de maatschappij

YIK kan risicofactoren zoals individualisering, polarisatie en digitalisering niet beïnvloeden, maar compenseert op kleine schaal door de gevolgen aan te pakken. Als het gaat om een gebrek aan sociale cohesie bevordert YIK de wil om de out-group te ontdekken en er verbinding mee aan te gaan. Ook normaliseert YIK maatschappelijke betrokkenheid door sociale normalisatie, een proces waarin activiteiten, opvattingen en/of gedrag geleidelijk worden geaccepteerd als normaal (Rettie e.a., 2011; Krzyzanowski, 2020).

Verantwoording

Algemeen theoretisch kader

YIK sluit aan bij meerdere wetenschappelijke theorieën. Het werk van Crone en collega's (2008; 2014; 2020; 2022) is gebruikt om te begrijpen hoe het sociale brein van pubers werkt en om in te spelen op de leefwereld van jongeren. Ook besteedt Crone aandacht aan het samenspel tussen het sociale brein en de ontwikkeling van executieve functies, zoals plannen en doelen stellen. Ondanks dat de prefrontale cortex nog in ontwikkeling is, kunnen jongeren hun executieve functies als plannen, doelen stellen en reflecteren op het eigen handelen ontwikkelen als de omgeving hen daar handvatten voor biedt (Diamond, 2006; 2013; Jonker, 2017) én wanneer jongeren hiervoor intrinsiek gemotiveerd zijn (Crone & Dahl (2012) in Nelis & van Sark, 2014). De mate van intrinsieke motivatie hangt af van bijvoorbeeld de aanwezigheid van leeftijdsgenoten, de instructie van de taak, hoe nuttig of belangrijk ze iets vinden en de mate van ervaren autonomie (Nelis & van Sark, 2014).

De zelfdeterminatietheorie (Ryan & Deci, 2000) en de zelfeffectiviteitstheorie (Bandura, 1993; 2010) zijn gebruikt om YIK zo vorm te geven dat het jongeren intrinsiek motiveert. Vanuit de zelfdeterminatietheorie weten we dat tegemoetkomen aan de drie psychologische basisbehoeften (i.e., autonomie, binding en competentie) de intrinsieke motivatie van jongeren vergroot. Autonomie verwijst naar de behoefte om eigen beslissruimte te hebben en is essentieel omdat jongeren daarmee een gevoel van keuze, persoonlijke goedkeuring en controle over hun handelen ervaren. Dit motiveert om door te zetten, meer tevreden te zijn en zorgt voor interesse (Hagger, e.a., 2014; Chang e.a., 2017). Binding verwijst naar de wens om je gehoord te voelen, verzorgd te worden én te willen zorgen voor anderen. Een emotionele connectie met anderen, saamhorigheidsgevoel en erbij horen motiveren om je in te zetten (Deci & Ryan, 2004; Stevens & Bors, 2010). Competentie verwijst naar de wil om je bekwaam te voelen en om je in te zetten voor anderen waarmee je je verbonden voelt (Crocetti e.a., 2016; Ryan & Deci, 2000; Stevens & Bors, 2010). De zelfeffectiviteitstheorie (Bandura, 1993; 2010) stelt dat het vertrouwen dat iemand heeft in de eigen bekwaamheid om met succes een taak te volbrengen belangrijk is voor de motivatie om iets te willen aanpakken. Het ervaren van successen vergroot de zelfeffectiviteit en daarmee de kans dat iemand iets nog een keer doet. Je succesvol inzetten voor de maatschappij vergroot de kans dat jongeren zich nogmaals gaan inzetten. Zien dat je vooruit bent gegaan (reflectie) en je succesvol inzetten voor de maatschappij vergroot de kans dat jongeren zich nogmaals gaan inzetten.

Ook de opbouw van de inhoud is gebaseerd op de wetenschappelijk onderbouwde cirkel van gedragsverandering (Prochaska & DiClemente, 1982). Dit model onderscheidt een:

- Voorbeschouwingsfase waarin jongeren zich nog niet bewust zijn van "het probleem". Jongeren worden zich bewust van de waarde van maatschappelijk inzetten;
- Fase van overpeinzing waarin jongeren erkennen dat je inzetten voor anderen voordelen biedt voor jezelf en anderen. Er is motivatie om iets te doen, maar er wordt nog geen actie ondernomen.
- Fase van besluitvorming waarin jongeren concrete plannen maken om iets te gaan doen. YIK onderwijst de jongeren in de executieve functies die nodig zijn om hun plannen concreet te kunnen maken;
- Actie fase waarin jongeren daadwerkelijk in actie komen en hun challenge uitvoeren;
- Fase van volhouden of consolidatie waarin het geleerde een plek moet vinden in het dagelijks leven en geïntegreerd moet worden met andere activiteiten.;
- Mogelijke fase van terugval die aangeeft dat het niet altijd lukt om door te zetten en vol te houden. Als jongeren terugvallen, start de cirkel opnieuw.

Zolang er tussen de onderdelen van het programma ongeveer een week zit, is het leerrendement dusdanig herhaald dat zelfs een jaar later de kennis nog aanwezig is (Pashler, Cepeda, Lindsey, Vul, & Mozer, 2009). De tijd die vervolgens tussen de reflectiebijeenkomst en de Day zit, is minstens minder dan een jaar en daardoor voor alle jongeren nog steeds top of mind.

Onderdelen programma gekoppeld aan theorie en (sub)doelen

De eerder geformuleerde theorieën en aan te pakken factoren zijn vertaald in een lesprogramma dat jongeren de kennis, vaardigheden en attitudes leert die genoemd zijn in de (sub)doelen van het programma:

- Bewustwording en kennisontwikkeling: Jongeren verkennen manieren van maatschappelijke betrokkenheid en kunnen die voorbeelden noemen (onderdeel van de voorbeschouwingsfase; behandelt subdoel 1):*

Middels het buurtonderzoek worden jongeren bewust van de thema's die spelen in hun directe omgeving en wat zij hierin zouden kunnen betekenen. Middels de werkvorm 'Impact Wall', waarin jongeren bedenken wat zij al doen voor de maatschappij' creëren we bewustzijn bij jongeren wat maatschappelijke betrokkenheid betekent, spelen we in op pro-sociaal gedrag en laten we jongeren zien dat zij al meer doen waarvan zij zich vaak niet bewust zijn. Ook inspireren jongeren elkaar met hun voorbeelden.
- Competentie: Jongeren leren gedurende het programma hun sterke punten kennen, kunnen ze benoemen en begrijpen dat zij hun sterke punten kunnen inzetten ten behoeve van een ander (onderdeel van de fase overpeinzing; subdoel 2a, 2b):*

Tijdens het 'complimentenspel' helpen jongeren elkaar met het ontdekken van hun talenten en doordat zij van anderen horen waar ze goed in zijn) geeft dit een boost aan hun zelfvertrouwen (Bandura, 1993; 2000). Tijdens de werkvorm 'mission impossible', waarin jongeren in een situatie worden geplaatst waarin ze instinctief moeten handelen, benadrukt de trainer na afloop dat elke reactie iets positiefs brengt om hun gevoel van competentie te bevorderen (Bandura, 1993; 2000; Ryan & Deci, 2000).
- (Ver)binding: Jongeren herkennen wat hen raakt, welke maatschappelijke thema's ze belangrijk vinden en voor welke doelgroep ze zich willen inzetten en voelen zich veilig genoeg om dit met de klas te delen (onderdeel van de fase overpeinzing; subdoel 3a, 3b):*

Middels interactieve werkvormen in groepsverband delen deelnemers persoonlijke ervaringen en luisteren zij naar elkaar. De trainers creëert en waarborgt de veiligheid onderling
- Autonomie: Jongeren kiezen zelf voor wie, voor welk thema en op welke manier ze in actie willen komen (onderdeel van de fase overpeinzing; subdoel 4a):*

Jongeren zijn tijdens het buurtonderzoek, de werkvormen in de workshop en in het doen van hun challenge vrij om zelf hun groepen te vormen en te kiezen waarop zij zich willen inzetten.
- Planningsvaardigheden en doelen stellen: Jongeren bepalen welke acties nodig zijn om hun maatschappelijk betrokken actie te kunnen uitvoeren en wie ze eventueel daarbij nodig hebben. Ze verdelen de taken binnen het team, maken een inschatting van hoeveel tijd ze nodig hebben om die taken uit te voeren en maken op basis daarvan een planning (onderdeel van de fase van besluitvorming; behandelt subdoel 5a):*

Het werkblad 'actieplan' en de les 'projectmanagement' helpen jongeren om resultaatgericht te werken door vooraf een doel te formuleren, te plannen, te prioriteren en een tijdsinschatting te maken (Meulemans & Dekeyser, z.d.). Dit zijn handvatten waarmee jongeren hun planningsvaardigheden en het stellen van doelen leren ontwikkelen en gebruiken (Jonker, 2017).

- *Reflectie en normalisatie: Jongeren leren om terug te kijken op wat ze geleerd en gedaan hebben, wat daarin goed ging en wat nodig is om het een volgende keer beter te doen (onderdeel van de fase van actie en fase van volhouden; behandelt subdoel 6a):*

Tijdens de reflectieles zorgt het terugkijken naar wat geleerd is en nadenken over wat goed ging en wat anders kan voor de ontwikkeling van reflectieve vaardigheden (Jonker, 2017). Jongeren krijgen bevestiging van wat zij hebben geleerd om een succeservaring te creëren (Bandura, 1993; 2000). Het summum is een succesvol uitgevoerde challenge en de Young Impact Day.

- *Normalisatie: Jongeren zien dat leeftijdsgenoten en rolmodellen zich ook succesvol inzetten voor de maatschappij (onderdeel van de fase van reflectie en normalisatie; behandelt subdoel 7a):*

Omdat jongeren gevoelig zijn voor de mening van peers (De Gee e.a., 2015; Steinberg, 2019), laten we o.a. tijdens de workshop en de Day zien dát en hoe andere jongeren zich inzetten voor de maatschappij en vieren dat jongeren gemotiveerd en in staat zijn om (ook) maatschappelijk betrokken te zijn. Hoe normaler het wordt om je in te zetten voor een ander, (Rettie et al., 2011; Krzyzanowski, 2020) hoe lager de drempel om dit zelf ook te doen (De Gee et al., 2015). Ook motiveren en normaliseren we het om je maatschappelijk in te zetten door onderwerpen te laten introduceren door rolmodellen, bijvoorbeeld via video's in lessen en sprekers op de Day. Een rolmodel is iemand die wordt gezien als een "in-group member", wat een gevoel van verbinding geeft. We kiezen positieve rolmodellen die jongeren kunnen inspireren tot vergelijkbaar gedrag, keuzes en prestaties (Lockwood e.a., 2002; Marx e.a., 2009; Buunk e.a., 2007).

4. Onderzoek

Onderzoek naar de uitvoering

'Procesevaluatie Young Impact Kickstart 2022-2023'

Auteur: Eveline Hoofd

Organisatie: Young Impact

Onderzoekperiode: 1 september 2022 t/m 30 juli 2023.

Methode

Middels online vragenlijsten onder docenten (N=18) en jongeren (N=311) is gedurende schooljaar 2022-2023 kwantitatief onderzoek uitgevoerd met als doel de waardering van de uitvoerders en de deelnemers te meten, evenals de retentie. Docenten waren voornamelijk werkzaam op het VO en waren daarmee een accurate representatie van de deelnemende scholen. De jongeren volgden voornamelijk onderwijs op de Havo (27%) en het Vwo (29%) en een kleiner aantal aan het vmbo (18%), mbo (19%) of overige vormen van onderwijs (7%). Het zwaartepunt van de leeftijd van de respondenten lag tussen de 13 en 17 jaar. De verdeling tussen jongens en meisjes is ongeveer gelijk (respectievelijk 144 jongens en 162 meisjes). Deze cijfers zijn representatief voor de doelgroep. Er was een lage respons onder de jongeren (8%), mogelijk doordat de doelgroep weinig gebruikmaakt van e-mail. 32% van de schoolprojectcoördinatoren vulden de vragenlijst in.

Een samenvatting van de meest relevante uitkomsten

Young Impact is sinds 2017 actief en uit onderzoek blijkt dat 30,2% van docenten in Nederland inmiddels bekend is met Young Impact (Panelwizard, 2023). Gedurende schooljaar 2022-2023 volgden 2.545 jongeren het Young Impact Kickstart programma (Salesforce, 2024).

Docenten geven een ruime 8 aan de trainers en de begeleiding van de Young Impact coördinator. De meeste genoemde reden voor deze waardering voor trainers is hun aanstekelijke enthousiasme en betrokkenheid. Daarnaast geven docenten aan dat YIK aan hun verwachtingen voldoet en waarderen zij het programma met een 8,7 gemiddeld. Bovendien gaven docenten het programma een Net Promoter Score (klantloyaliteit indicatie) van +50 (56% min 6%), wat bovengemiddeld positief is. Docenten beoordelen de inhoud van het programma met een ruime 7. De meest genoemde ontwikkelkans is dat jongeren veel begeleiding nodig hebben in het daadwerkelijk tot uitvoer komen van de challenge nadat trainers weg zijn.

Van jongeren kreeg het Young Impact Kickstart programma gemiddeld een 8,4.

Onderstaand een aantal successen:

- De jongeren die hun challenge hebben uitgevoerd beoordelen het maken van impact met een 8,5;
- Negen op de tien jongeren is door Young Impact geïnspireerd om vaker iets goeds te doen voor iets of iemand anders;
- Ongeveer twee derde van de jongeren heeft meer inzicht in wat hun sterke punten zijn.

Verder geven jongeren aan dat:

- Ze door Young Impact beter weten wat ze belangrijk vinden (3,9 op schaal van 1 t/m 5);
- Ze door Young Impact geleerd hebben hoe ze iets voor een ander kunnen doen (4,1 op schaal van 1 t/m 5);
- Young Impact heeft bijgedragen aan het gevoel dat ze een positief verschil kunnen maken (4,2 op schaal van 1 t/m 5).

Jongeren benoemen als successen:

- De doelstelling die Young Impact uitdraagt;
- De uitleg die jongeren krijgen;
- De sfeer tijdens het programma;
- Dat het programma leerzaam was, zowel op het gebied van informatievervalschafting als persoonlijke ontwikkeling.

9 van de 10 jongeren geven aan vaker in actie te willen komen, wat de intrinsieke motivatie van de jongeren onderstreept. Het uitvoeren van de challenge is voor een deel van de jongeren een uitdaging. Twee derde van de jongeren voert hun challenge uit, een derde geeft aan niet in actie te zijn gekomen. Het meest gegeven argument is het gebrek aan tijd. Ook wordt aangegeven dat de school er niet voldoende op is teruggekomen. Om deze groep jongeren binnen de interventie in actie te laten komen, hebben zij meer ondersteuning in planningsvaardigheden en taakinitiatie nodig, en heeft de docent hier voldoende tijd voor te maken.

Aanpassingen in de interventie

Op basis van de resultaten zijn we aan de slag gegaan met:

- Op basis van feedback van jongeren dat het programma lang duurde en dat zij behoefte hadden aan meer (inter)actie is de uitleg en tijd van een aantal onderdelen in de workshop door trainers aangepast, zodat er meer tijd is voor de werkvorm zelf en het bedenken van de challenge. zodat jongeren aangehaakt en gemotiveerd blijven tijdens de workshop.
- Voor een deel van de jongeren is het uitdagend om hun idee om te zetten in een concreet plan na afronding van de workshop. Met dat in gedachten is:
 - de skill module Projectmanagement doorontwikkelt, door deze interactiever en eenvoudiger te maken en de uitleg in de les te verduidelijken;
 - de docentenworkshop vooraf aan het programma verplicht gesteld voor alle uitvoerders, zodat docenten de juiste verwachtingen van het programma hebben en de juiste begeleiding kunnen bieden.
- De jongeren evaluatie zal vanaf schooljaar 2024-2025 een extra item bevatten die specifieker verduidelijkt welke drempel jongeren ervaren in het uitvoeren van hun challenge. Met antwoord op die vraag, kunnen we het programma in doorontwikkeling nog gericht aanpassen.

5. Samenvatting Werkzame elementen

Inhoudelijke elementen:

- Autonomie: Gedurende het programma krijgen jongeren beslisruimte en vrijheid in het bedenken en uitvoeren van hun challenge, wat hun ervaring van autonomie en daarmee intrinsieke motivatie vergroot.
- Verbinding in de klas: YIK maakt gebruik van werkvormen die positieve sociale interactie in de klas stimuleren wat hun onderlinge verbinding versterkt. Een emotionele connectie met anderen, saamhorigheidsgevoel en erbij horen motiveert om je in te zetten (Deci & Ryan, 2004; Stevens & Bors, 2010).
- Competentie: YIK focust op sterke punten van jongeren. Werkvormen helpen hen die ontdekken en trainers benaderen de jongeren vanuit een focus op wat goed gaat en welke vaardigheden de jongeren al hebben (wat hun intrinsieke motivatie voor het programma vergroot).
- Normalisatie: Jongeren ervaren dat ze onderdeel zijn van een grote beweging op de Young Impact Day.
- Focus op planningsvaardigheden, doelen stellen en reflectie: Het programma biedt gerichte handvatten voor ondersteuning bij deze executieve functies die voor een jongerenbrein nog uitdagend zijn in de vorm van werkbladen.
- Peer-to-peer methodiek: Er wordt rekening gehouden met de waarde die jongeren hechten aan de mening van peers en rolmodellen (Steinberg, 2019) bijvoorbeeld bij de selectie van trainers en het aanbieden van voorbeelden van impact maken.
- Zelfeffectiviteit: Succeservaringen met impact maken zorgen voor het vertrouwen dat het nog een keer kan lukken waardoor het herhaling van gedrag bevordert (Bandura, 1993; 2010).
- Programma opbouw: De opbouw van de inhoud is gebaseerd op theorie (Prochaska & DiClemente, 1982).

Praktisch werkzaam element:

- Professionele trainers: Zij staan dicht bij de doelgroep en worden door hen positief beoordeeld. Trainers geven volgens deelnemers duidelijk uitleg en weten een goede sfeer te creëren in de klas en daarmee verbinding met de klas en in de klas onderling te faciliteren. Trainers worden geselecteerd op hun expertise en kunde vanuit waar zij flexibel in kunnen spelen op de behoefte van de klas.
- Begeleiding van uitvoerders: Docenten krijgen inhoudelijke en persoonlijke begeleiding bij het implementeren van YIK en beoordelen deze begeleiding ook positief.
- Praktijkgericht leren: door middel van ervaringsgerichte werkvormen en door de kennis die ze daaruit opdoen meteen in de praktijk toe te passen op hun challenge. Tevens ervaren jongeren aan den lijve wat het hen en een ander kan brengen om maatschappelijk betrokken te zijn.
- Maatschappelijke verbinding: Jongeren komen door het uitvoeren van hun challenge in contact met de out-group

6. Aangehaalde literatuur

- ABF Research, & Hooft van Huijsduijnen, L. (2023). *Landelijke Monitor Studentenhuisvesting 2023*. In Monitor Studentenhuisvesting. Monitor Studentenhuisvesting. Geraadpleegd op 10 november 2023 van <https://studentenhuisvesting.incijfers.nl/mosaic/lms/colofon>
- Allianz Foundation (2023). *The Movers of Tomorrow? How Young Adults in Europe Imagine and Shape the Future*. allianzfoundation.org/study
- Alter, A. (2017). *Irresistible: The Rise of Addictive Technology and the Business of Keeping Us Hooked*. Penguin Press.
- Bandura, A. (1993). Perceived self-efficacy in cognitive development and functioning. *Educational Psychologist*, 28(2), 117–148. https://doi.org/10.1207/s15326985ep2802_3
- Bandura, A. (2010). Self-Efficacy. *The Corsini Encyclopedia of Psychology*, 71–81. <https://doi.org/10.1002/9780470479216.corpsy0836>
- Buunk, A. P., Peiro, J. M., & Griffioen, C. (2007). A positive role model may stimulate career-oriented behavior. *Journal of Applied Social Psychology*, 37, 1489–1500.
- CBS (2017). *Worden we individualistischer?* Geraadpleegd 8 mei 2024 via <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2017/52/worden-we-individualistischer->
- CBS (2022). *Regionale monitor brede welvaart*. Geraadpleegd 17 april 2023 via www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart-2022.
- Chang, R., Fukuda, E., Durham, J., & Little, T. D. (2017). Enhancing students' motivation with autonomy-supportive classrooms. *Development of self-determination through the life-course*, 99-110.
- CPB (2019). *Position paper digitalisering*. Geraadpleeg 8 mei 2024: <https://www.cpb.nl/sites/default/files/omnidownload/CPB-Notitie-20nov2019-Position-paper-digitalisering.pdf>
- Crocetti, E., Moscatelli, S., Van der Graaff, J., Rubini, M., Meeus, W., & Branje, S. (2016). The interplay of self-certainty and prosocial development in the transition from late adolescence to emerging adulthood. *European Journal of Personality*, 30(6), 594-607.
- Crone, E. A., & Dahl, R. E. (2012). *Understanding adolescence as a period of social-affective engagement and goal flexibility*. *Nature Reviews Neuroscience*, 13(9), 636-650.
- Crone, E. A., & Fuligni, A. J. (2020). Self and others in adolescence. *Annual review of psychology*, 71, 447-469.
- Crone, E.A. (2008). *Het puberende brein*. Amsterdam: Uitgeverij Prometheus
- Daas, R., ten Dam, G., Dijkstra, A.B., Karkdijk, E.M., Naayer, H.M., Nieuwelink, H., & van der Veen, I. (2023). *Burgerschap in Beeld. Burgerschapscompetenties en burgerschapsonderwijs in vergelijkend perspectief*. Amsterdam University Press.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (Eds.). (2004). *Handbook of self-determination research*. University Rochester Press. <http://ci.nii.ac.jp/ncid/BA85081503>
- De Gee, A., Zijlstra-Vlasveld, M., Leone, S., Boon, B., & van der Poel, A. (2015). *De effectiviteit van de inzet van rolmodellen in leefstijlcampagnes: Theorie en praktijk*. Trimbo. Geraadpleegd op 30 januari 2024, van <https://www.trimbo.nl/wp-content/uploads/sites/31/2021/09/af1359-de-effectiviteit-van-de-inzet-van-rolmodellen-in-leefstijlcampagnes.pdf>

- Diamond, A. (2006). *The Early Development of Executive Functions*. In book: *Lifespan Cognition Mechanisms of Change*. Publisher: Oxford University Press.
doi:10.1093/acprof:oso/9780195169539.003.0006
- Diamond, A. (2013). Executive Functions. *Annu Rev Psychol.* 2013 ; 64: 135–168.
doi:10.1146/annurev-psych-113011-143750.
- Fuligni, A. (2019). The Need to Contribute During Adolescence. In: *Perspectives on Psychological Science*. *Gelijke kansen voor ieder kind - Stichting MOVE*. (2023, 12 januari). Stichting Move. <https://www.stichtingmove.nl/missie-en-impact/opinieartikelen/kansenongelijkheid/>
- Galan, de, K (2015). *Trainen met de methode van Karin de Galan*. Zaltbommel: Thema Uitgeverij.
- Güroğlu, B., Will, G. J., & Crone, E. A. (2014). Neural correlates of advantageous and disadvantageous inequity in sharing decisions. *PloS one*, 9(9), e107996.
- Hagger, M. S., Hardcastle, S. J., Chater, A. M., Mallett, C. J., Pal, S., & Chatzisarantis, N. L. D. (2014). Autonomous and controlled motivational regulations for multiple health-related behaviors: between- and within-participants analyses. *Health Psychology and Behavioral Medicine*, 2(1), 565–601.
<https://doi.org/10.1080/21642850.2014.912945>
- Hoskins, B., & Deakin Crick, R. (2010). *Competences for learning to learn and active citizenship: Different currencies or two sides of the same coin?* *European Journal of Education*, 45(1), 121-137. <https://doi.org/10.1111/j.1465-3435.2009.01419>.
- Inspectie van het Onderwijs (2022a). Rapport De Staat van het Onderwijs 2022. In: *Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap*. Geraadpleegd op 15 november 2023, van <https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/rapporten/2022/04/13/de-staat-van-het-onderwijs-2022>
- Inspectie van het Onderwijs (2022b). Burgerschapscompetenties van leerlingen. Peiling onderwijs. Burgerschap einde basisonderwijs. Geraadpleegd op 17 juni 2024, van <https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/peil-onderwijs/burgerschap-einde-bo-2019-2020/burgerschapscompetenties#:~:text=Onder%20burgerschapscompetenties%20overstaan%20we%20de,houding%20en%20vaardigheden%20van%20belang>.
- Jeugdmonitor (2023). *Jongeren en politieke participatie*. Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Jolles, J. (2016). *Het tienerbrein over de adolescent tussen biologie en omgeving*. Amsterdam University Press.
- Jonker, L. (2017). *Van aanleg naar intelligentie. Het sporttalent in ontwikkeling*. Nieuwegein: Arko Sports Media.
- Kien. (2021). *Young Impact Jongeren Betrokkenheidsmonitor 2021*. Geraadpleegd op 16 november 2023, van <https://youngimpact.nl/gratis-download-jongeren-betrokkenheidsmonitor-2021/>
- Krzyzanowski, M. (2020). Normalization and the discursive construction of “new” norms and “new” normality: discourse in the paradoxes of populism and neoliberalism. *Strategies of Normalization in Public Discourse: Paradoxes of Populism, Neoliberalism and the Politics of Exclusion*, 30(4), 431-448.
- Lockwood, P., Jordan, C.H., & Kunda, Z. (2002). Motivation by Positive or Negative Role Models: Regulatory Focus Determines Who Will Best Inspire us. *Journal of Personality and Social Psychology*, 83, 854–864.

- Marx, D.M., Ko, S.J., & Friedman, R.A. (2009). The "Obama Effect": How a salient role model reduces race-based performance differences. *Journal of Experimental Social Psychology*, 45, 953-956.
- Meulemans, W., & Dekeyser, L. (z.d.). *Projectmatig werken in en met groepen*. Geraadpleegd op 10 mei 2024;
https://www.mijnvclb.be/toolbox/directie/downloads/Projectmatig%20werken%20in%20en%20met%20groepen_Luc%20Dekeyser.pdf
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2017). Besluit van 16 maart 2017 tot wijziging van het Besluit Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2017). Besluit van 16 maart 2017 tot wijziging van het Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel en het Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel BES in verband met de herijking van de bekwaamheidseisen voor leraren en docenten. *Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, Staatsblad 2017*, 148.
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2021). Besluit van 23 juni 2021, houdende vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet van 23 juni 2021, tot wijziging van een aantal onderwijswetten in verband met verduidelijking van de burgerschapsopdracht aan scholen in het funderend onderwijs. *Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, Staatsblad 2021*, 320.
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2022). Staat van het Onderwijs (2022). *Burgerschapsvorming en politieke participatie*. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.
- Nelis, H & van Sark, Y. (2014). *Motivatatie binnenstebuiten*. Het geheim achter gemotiveerde pubers, enthousiaste leerlingen en gedreven studenten. Utrecht: Kosmos Uitgevers.
- Nelis, H & van Sark, Y. (2016). *Talent binnenstebuiten*. Utrecht: Kosmos Uitgevers.
- Nelis, H & van Sark, Y. (2019). *Het nieuwe Puberbrein binnenstebuiten*. Utrecht: Kosmos Uitgevers
- OECD (2019). *Educating 21st Century Children. Emotional Well-being in the Digital Age*. Centre for Educational Research and Innovation; ISSN: 20769679 (online).
<https://doi.org/10.1787/20769679>
- Panelwizard (2023). *Naamsbekendheid en imago 2023*. Young Impact april 2023. Haarlem: Panelwizard.
- Pashler, H., Cepeda, N., Lindsey, R. V., Vul, E., & Mozer, M. C. (2009). Predicting the optimal spacing of study: A multiscale context model of memory. *Advances in neural information processing systems*, 22.
- Prochaska, J.O., & DiClemente, C.C. (1982). Transtheoretical therapy: Toward a more integrative model of change. *Psychotherapy: Theory, Research & Practice*, 19(3), 276-288
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. Simon & Schuster.
- Rettie, R., Barnham, C., & Burchell, K. (2011). *Social normalisation and consumer behaviour: Using marketing to make green normal*. Working Research Paper 8. London: Kingston University Business School.
- Ryan, R & E. Deci (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55, 68-78.
- SCP (2023). *Somber over de samenleving? Een studie naar verschillen in maatschappelijk onbehagen in Nederland*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

- SCP (2022). *Driekwart van de Nederlanders denkt dat polarisatie toeneemt*.
<https://www.scp.nl/actueel/nieuws/2022/12/29/ergernis-over-harde-toon-en-extreme-uitingen-in-politieke-en-publieke-debat>. Geraadpleegd : 10 mei 2024.
- SLO (2024). *Concept kerndoelen burgerschap en toelichtingsdocument*. Amersfoort: SLO.
- Steinberg. (2019). *Adolescence*. New York City, NY: McGraw Hill.
- Stevens, L. & Bors, G. (2010). *Pedagogische tact. Op het goede moment het juiste doen, ook in de ogen van de leerling*. MAKLU uitgevers
- Sweijen, S., van de Groep, S., Green, K., te Brinke, L. W., Buijzen, M., de Leeuw, R., & Crone, E.A. (2022). Daily prosocial actions during the covid-19 pandemic contribute to giving behavior in adolescence and young adulthood. *Scientific Reports*, 12, 7458
- Twenge, J. M. (2017). *iGen: Why Today's Super-Connected Kids Are Growing Up Less Rebellious, More Tolerant, Less Happy—and Completely Unprepared for Adulthood*. Atria Books.
- Van de Groep, S., Zanolie, K., & Crone, E. A. (2020). Giving to friends, classmates, and strangers in adolescence. *Journal of Research on Adolescence*, 30, 290-297.
- Van Driel, I. I., Pouwels, J. L., Beyens, I., Keijsers, L., & Valkenburg, P. M. (2019). 'Posten, scrollen, appen en snappen': Jongeren (14-15 jaar) en social media in 2019. *Center for Research on Children, Adolescents, and the Media (CcaM)*, Universiteit van Amsterdam.
- Van Sark, Y., & Nelis, H. (2019). *Het nieuwe puberbrein binnenstebuiten: wat beweegt jongeren en hoe krijg je ze in beweging?* Utrecht: Kosmos Uitgevers.
- Verba, S., Schlozman, K. L., & Brady, H. E. (1995). *Voice and equality: Civic voluntarism in American politics*. Harvard University Press.
- VO-Raad. (2024). *Wet voor burgerschapsonderwijs*. Geraadpleegd op 11 januari 2023, van <https://www.vo-raad.nl/onderwerpen/burgerschapsonderwijs/wat-speelt-er>
- Wanders, F. (2023). *Democratische gezindheid van Nederlandse jongeren tussen de 10 en 18 jaar: Kennis, houding, gedrag en de rol van burgerschapsonderwijs* [Rapport]. ProDemos.
- Westheimer, J., & Kahne, J. (2004). *What kind of citizen? The politics of educating for democracy*. *American Educational Research Journal*, 41(2), 237-269.
<https://doi.org/10.3102/00028312041002237>

Samenwerking erkenningstraject

Het erkenningstraject wordt in samenwerking uitgevoerd door het Nederlands Jeugdinstituut (NJI), het RIVM Centrum Gezond Leven (CGL), het Kenniscentrum Sport & Bewegen, Vilans, het Trimbos Instituut en MOVISIE. Door samen te werken aan het beoordelen van interventies volgens eenduidige criteria streven wij naar kwaliteitsverbetering in de betrokken werkvelden.

